

PRÒLEG

L'afusellament del president Companys és un fet significatiu de la història de Catalunya. La càrrega de simbolisme que el mateix Companys va saber imprimir amb lucidesa a la seva pròpia mort, ha estat i és un testimoni permanent de fidelitat als valors més nobles i humans de la política. Josep Benet ens ha explicat molt bé aquells últims dies, que arrenquen amb la detenció per la policia militar alemanya, passen pel judici i culminen al fossar de Santa Eulàlia, la matinalda del 15 d'octubre de 1940.

Uns fets tan emocionalment carregats, tanmateix, a vegades no han deixat veure el gruix del recorregut del President; del que va ser la seva vida, la seva persona i la seva obra jurídica, política i institucional. El llegat, en definitiva, de la seva dedicació a Catalunya.

Tot això, aquesta cara oculta o menys coneguda, és el que trobareu en les pàgines d'aquests dos volums. Un treball ben encarat metodològicament sobre una suma analítica i temàtica, capítols abordats per diferents especialistes de reconeguda vàlua intel·lectual, sota la direcció de Josep Maria Solé i Sabaté. Les mirades diverses i des de diferents angles ens donen l'acostament més precís possible a una persona evidentment polièdrica.

Els historiadors no passen tampoc per alt el context en el qual transcorregué la vida de Lluís Companys. Uns temps de catarsi; un canvi de segle que, d'una banda, explícita per primer cop la crisi d'un determinat model d'Espanya, i de l'altra, el corelat també altament creatiu d'una perifèria emergent, moments importants per al bastiment del pensament catalanista. La Solidaritat Catalana, de la qual hem commemorat el centenari l'any 2006, va representar el moment dolç de les complicitats. La Setmana Tràgica, la convulsió interna. Companys es fa en aquell indret del temps i viu la maduresa de la República a la Guerra civil.

És context ineludible, també, aquest a *posteriori*, «La construcció del mite històric». Hi ajuda sempre un punt d'allunyament, que trobem en «Les interpretacions anglosaxones de Lluís Companys». Aquests dos capítols que clouen la *Biografia humana i política* porten dues signatures de referència en la historiografia moderna. Josep Termes, el gran especialista en la relació entre la crisi del noranta-vuit i els orígens del catalanisme, guardonat justament aquest any amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. I Paul Preston, notable hispanista que, gràcies al seu rigor acadèmic i a aquesta distància tan necessària per a encarar episodis complexos, ens ha ajudat a desvelar moltes incògnites del nostre passat recent.

Aquest llibre arriba en un moment bo per a aprofitar la distància del temps. Han passat més de seixanta-cinc anys d'ençà de la seva mort. Per a les noves generacions, la Guerra Civil queda molt lluny; fins i tot el franquisme hi queda. La consolidació de la democràcia sens dubte ha deixat treballar els historiadors amb més comoditat, la història s'ha relaxat, per així dir-ho. Això ha permès iniciatives parlamentàries i institucionals en general de restitució de la memòria històrica, en les quals el Govern de la Generalitat ha posat voluntat política, il·lusió i mitjans.

Lluís Companys, president de Catalunya. Biografia humana i política és, per tot plegat, ho anireu veient, més que un homenatge. És una eina de coneixement.

PASQUAL MARAGALL I MIRA
President de la Generalitat de Catalunya